

Институт по обща и неорганична химия
Българска академия на науките

информационен бюлетин

Брой 12 / 5 януари 2005

ИЗВЪНРЕДЕН БРОЙ
ПОСВЕТЕН НА ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА УЧЕНИТЕ НА 10.01.2005 Г.

Честита Нова Година, скъпи колеги!

СЪОБЩЕНИЕ
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА УЧЕНИТЕ
ЩЕ ПРОВЕДЕ ЗАСЕДАНИЕ

на

10 януари 2005 г. (понеделник) от 11 ч., в залата на бл.11 на БАН

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет за дейността на ръководството на ИОНХ за 2004 г.
2. Информация за проект:

Център за многофункционални материали и нови процеси с екологична насоченост
(в рамките на шеста рамкова програма на европейската общност)

Присъствието на всички членове на Общото събрание на учените в ИОНХ е необходимо.

Помолихме ръководството да ни предостави програмата за управление на ИОНХ и информация за проекта *Център за многофункционални материали и нови процеси с екологична насоченост*, които публикуваме по-долу.

ПРОГРАМА

за управление и развитие на
ИНСТИТУТА ПО ОБЩА И НЕОРГАНИЧНА ХИМИЯ – БАН
на кандидата за директор ст.н.с. I ст. дхн К. Хаджииванов

Общи положения

Институтът по обща и неорганична химия (ИОНХ) е един от основните химически институти на БАН и трябва да продължава да бъде такъв. За целта е необходимо всички силни страни на института да се съхранят, като същевременно са наложителни и редица промени, продиктувани от времето. Поради това е необходима приемственост в управлението, а всички изменения трябва да стават внимателно, обмислено и без сътресения. По-надолу са систематизирани основните виждания на кандидата за директор и на неговия екип за управлението на института в периода 2004 – 2007 г.

Научна тематика

Понастоящем научната тематика на института е съобразена и в бъдеще трябва също да бъде съобразявана с националните и европейските научни приоритети. Научната политика на ИОНХ се определя от Научния съвет, а конкретната научна тематика - от хабилитираните сътрудници, които са най-компетентни в съответните области.

Основна насока в дейността на ИОНХ ще бъдат висококачествената научно изследователска дейност. Наред с това ще бъде развивана и научно-приложна дейност в съответствие с установените традиции.

Научно сътрудничество

Един от основните двигатели на съвременната наука е постоянният обмен на идеи, който се осъществява посредством (i) научната литература и научните форуми и (ii) различни форми на сътрудничество и лекционна дейност. Ето защо на научното сътрудничество ще бъде отделяно специално внимание.

Научното сътрудничество може да бъде класифицирано, както следва:

- вътрешноинститутско сътрудничество;
- сътрудничество в национален мащаб;
- международно сътрудничество.

Вътрешно институтското сътрудничество съществува и в момента, предимно на основата на лични контакти и обединяване по тематични направления във връзка с изпълнение на проекти. Съществува потенциал за засилване на това сътрудничество. Конкретни мерки в тази насока ще са (i) даване гласност на тематиките и резултатите на различните лаборатории, (ii) поощряване на съвместно обучение на докторанти и (iii) регламентиране на сервизната и несервизната дейност.

Мерките за развитие на сътрудничеството в национален мащаб (в рамките на БАН и извън системата на БАН) ще бъдат: (i) покани към видни български учени за изнасяне на лекции пред колоквиума на ИОНХ и (ii) поощряване на даването на гласност на резултатите, получени от колективи на ИОНХ, пред национални научни форуми.

Ръководството на института няма да създава спънки на сътрудниците за командировки в чужбина (в рамките на законовите срокове).

Кадрова политика

В последните години кадровата политика на ИОНХ беше успешна. В института бяха привлечени редица млади и даровити личности. Нямахме и особени сътресения при развитието на научните работници.

Кадровата политика по отношение на назначаването на млади научни работници като химици или физици ще се провежда във взаимодействие с ръководителите на лаборатории по възможност на конкурсни начала.

Директорът ще поема инициатива пред Научния съвет за израстването на научните работници. За целта ще бъде поддържана и периодично актуализирана картотека на химиците и научните сътрудници и при необходимост ще бъде предлагано на Научния съвет да повишава научни сътрудници или да разкрива места за такива при наличие на подходящи кандидатури. Подобна политика ще бъде провеждана и по отношение на хабилитирането.

В ИОНХ работят значителен брой професори и ст.н.с. I ст. Анализът показва, че голяма част от тях са в пенсионна и предпенсионна възраст. Успоредно с това наукометричните показатели на значителна част от ст.н.с. II ст. в ИОНХ многократно надвишават изискванията на ВАК за втора хабилитация с едно изключение – притежаването на научната степен *доктор на науките*. С цел да се предотврати евентуалното рязко “оголване” на института от ст.н.с. I ст. (професори) в бъдеще, ръководството на института ще настоява пред редица

хабилитирани лица да подготвят докторски дисертации, като за целта бъде възстановена формата на творчески отпуск.

Ще бъде провеждана политика на постепенно преминаване на административните отговорности в ръцете на по-млади научни работници.

Както и досега, така и в бъдеще, в кадровата политика на ИОНХ няма да има дискриминация по етнически, партиен, полов или друг признак.

Подготовка на кадри

Основната дейност на ИОНХ в областта на подготовката на кадри е свързана с докторантите. В последните години в ИОНХ се подготвят значителен брой докторанти. Необходимо е тази тенденция да се запази и при възможност да се задълбочи. За съжаление броят на докторантите зависи от финансовите възможности на БАН. Ще се стремим да бъде минимизиран броят на пропадналите докторантури поради липса на кандидати. За целта ще бъде организирано оповестяването на свободните места и в химическите ВУЗ.

Практиката показва, че все повече хабилитирани лица от ИОНХ проявяват желание за подготовка на докторанти. При наличие на повече желаещи, ръководството на ИОНХ ще организира пред Научния съвет вътрешноинститутски конкурси за докторантските бройки.

Ще се търсят пътища за повишаване на броя на съвместните докторантури: с двама ръководители от страната или с ръководители от България и страна от ЕС.

Освен редовните и задочни докторантури съществува възможност за докторантури по пътя на самостоятелната подготовка. Тази форма бе традиционна за ИОНХ и не бива да се подценява. Ръководството ще провежда периодични разговори с младите научни работници (химици и физици) с цел стимулиране на подготовката на дисертации.

Ще се провеждат периодични срещи с докторантите с цел запознаване с текущите им проблеми и тяхното преодоляване.

Друга дейност на обучение, която не се използва широко в института, е подготовката на дипломанти. Ръководството ще изготвя картотека на потенциалните теми за обучение на дипломанти и ще я разгласява в химическите ВУЗ.

Ще се поощряват и други форми на обучение на кадри, като напр. курсове и семинари.

Морално стимулиране

За съжаление в момента редица успехи на много колеги не са достояние на колектива на ИОНХ. В тази връзка като морално стимулиране се предвижда: даване на гласност на научните успехи на отделни сътрудници (напр. публикации в престижни списания, награди, спечелване на стипендии и др.). За целта се предвижда списване на Бюлетин на ИОНХ, който ще се разпространява по електронен път и ще се окачва на таблото на ИОНХ.

Ще се обмисли провеждането на институтско ниво на някои конкурси (напр. за най-добра докторантура, най-значимо научно или научно-приложно постижение и т.н.). При възможност ще бъде предложено и материално стимулиране.

Общо събрание на учените и Научен съвет

Общото събрание на учените и Научният съвет са основни колективни ръководни органи на ИОНХ. Ролята на ръководството ще бъде в поемане на инициатива пред тези органи относно:

- израстването на кадрите;
- внимателно обмисляне на реструктурирането на ИОНХ;
- обмисляне на въпроса за евентуална промяна на името на института.

Колоквиум

Старата форма на колоквиума на института (функционирала преди 1990 г.), където се представяха всички потенциални публикации с оглед получаване на документ за държавна тайна, е неприемлива. Едновременно с това тази форма имаше някои положителни черти, а именно:

- запознаване на научния колектив с тематиката и текущите изследвания на отделните сътрудници;
- придобиване на опит от младите кадри за представяне на научни резултати.

С цел да се използват тези предимства, се предлагат следните промени в областта на дейността на колоквиума на ИОНХ:

- запазване на общо институтския колоквиум и
- създаване на тематични колоквиуми, напр. по (i) аналитична химия и методи за анализ, (ii) неорганично материалознание и (iii) химия на повърхността и катализ.

Пред общо институтския колоквиум ще бъдат представяни трудове от по-общ характер. Ще бъде запазена формата на представяне на обзори на собствени изследвания от кандидатите за хабилитиране. С цел постоянна информираност на

колегите за работата на другите звена ръководителите на лабораториите ще бъдат канени периодично те и/или техни сътрудници да представят основните си научни и научноприложни постижения. Ще бъдат канени за изнасяне на лекции и видни наши и чуждестранни учени. С цел модернизация на колоквиума се предвижда закупуването на мултимедиен проектор.

Като по-малки и по-специализирани звена тематичните колоквиуми ще могат да разглеждат повече представяния на млади научни работници.

Предвижда се и организиране на научни сесии, посветени на видни учени, работили в ИОНХ.

Администрация и обслужващи звена

В момента работата на администрацията на ИОНХ е близка до безупречната. Поради това принципни промени не се предвиждат. При финансова възможност ще се подобрява материално-техническото осигуряване и ще се преминава към електронни форми на информиране за общоинститутски събития (колоквиуми, научни съвети и т.н.).

Поради лошата икономическа обстановка през последните години в института има някои отстъпления по отношение на обслужващите звена (загубата на стъклодувната работилница, на част от материалната база на техническата работилница и др.). Ще бъдат проучени възможностите за преодоляване на тези отстъпления.

Предвижда се назначаването на специалист, чиито задължения ще са да обслужва компютърните системи и да подготви и поддържа *web*-страница на института.

Финансиране

На всички е ясно, че в близките години не можем да очакваме щедро финансиране от страна на държавата. Поради това постоянно трябва да бъдат търсени алтернативни източници на финансиране (проекти, спонсорство и др.). Възможен източник на средства, който не е достатъчно разработен, е организирането на конференции. Ще бъдат проучени възможностите за това и въпросът ще бъде обсъден на общо събрание на учените.

Възможностите за допълнително материално стимулиране са силно ограничени. Една такава възможност, която ще бъде поощрявана от ръководството на института, се крие в 20-те % от финансирането на проекти, които са за административни разходи. Половината от тези средства могат да бъдат

предоставяни за разпореждане на ръководителя на проекта. Друга възможност за допълнително материално стимулиране са стопанските договори.

Основна задача не само на ръководството на института, а и на целия научен колектив, ще бъде подготовката за участие и участието в следващата рамкова програма на Европейската общност.

Възможност за подобряване на материално-техническата база на института е дарителството. Ръководството ще направи картотека на нуждите на ИОНХ от научна апаратура и ще апелира към колеги от Западна Европа за дарителство. Ще бъде стимулирано кандидатстването на млади научни кадри за стипендианти на различни фондации (напр. фондация Alexander von Humboldt), които предоставят научна апаратура след приключване на научния стаж.

Обществен живот на института

Предвижда се организиране на общо институтски чествания на национални празници и на годишнината на института.

Взаимодействие с други научни звена и структури

Предвижда се засилване на взаимодействието с другите химически институти на БАН. В тази връзка ще бъде предложено със съвместни усилия да се модернизира библиотеката на химическите институти. Ще се проучат възможностите за съвместно организиране на национални и международни научни форуми. Ще бъде предложено да се възстанови формата на езикова подготовка на младите кадри с откъсване от работа.

ИОНХ разполага със значителен кадрови научен потенциал. В тази връзка е естествено висококвалифицирани специалисти от института да се включат в научния живот на страната посредством участието си в различни научни комисии и съвети. В частност ръководството на института ще настоява пред компетентните органи на ВАК за включването на повече хабилитирани лица от ИОНХ в Специализирания научен съвет по неорганична и аналитична химия, тъй като ИОНХ е водещото национално научно звено в тези научни области.

Заклучителни бележки

Настоящата програма е изпълнима само със съдействието на колектива на ИОНХ. Ръководството ще бъде отворено към всякакви полезни идеи и същевременно ще се старее адекватно да откликва на всички нови изисквания, породени от динамичното развитие на обществото.

ИНФОРМАЦИЯ

за проект PL 16414 (FP6-2004-ACC-SSA-2)

Тема:

Centre of Multifunctional Materials and New Processes with Environmental Impact

Център за многофункционални материали и нови процеси с екологична насоченост
Акроним – **MISSION**

Участници: Институт по обща и неорганична химия – БАН

Координатор - ст.н.с. I ст. дхн Константин Хаджииванов

Стойност: до 800 000 EURO

Цел на проекта:

На прага на влизането си в Европейския съюз през 2007 г. България е в заключителен период на промяна на социалните и икономически структури и хармонизиране със стандартите на европейските страни. Възраждащата се икономика изпитва остра нужда от адаптиране на съществуващи и развиване на нови технологии. За съжаление екологичните аспекти при създаването на нови материали и процесите на тяхното производство са все още подценявани за сметка на икономическата ефективност. Поради това страната се нуждае от политика, отчитаща както икономическите, така и екологичните аспекти на развитието си, а също така и от център, координиращ и подпомагащ тази дейност.

Целта на проекта е Институтът по обща и неорганична химия (ИОНХ) към БАН да стане водещ регионален научен, консултантски и образователен център за развитие и управление на многофункционални материали и нови процеси с *екологична насоченост*. Тази цел ще бъде изпълнена посредством реализиране на серия от мерки:

1. Фокусиране на изследователската, консултантката и образователната активност на ИОНХ върху екологичните аспекти на многофункционални материали и нови процеси. За да се постигне реален успех, усилията ще бъдат насочени в няколко важни области, в които могат да се постигнат конкретни практически резултати: (i) материали за акумулиране и преобразуване на енергия; (ii) сорбенти и катализатори за опазване на околната среда; (iii) мениджмънт на природни химически ресурси,

съобразен с опазване на околната среда и (iv) метрологичен контрол и стандартизация.

2. Подобряване на изследователските възможности на ИОНХ в областта на развитието на многофункционални материали и нови процеси с екологична насоченост. За целта селективно ще бъде подновена материалната база на ИОНХ, необходима за ефективното функциониране на центъра.

3. Рязко засилване на контактите на центъра с водещи изследователски центрове в Европа. За целта в ИОНХ ще бъдат канени водещи европейски учени, ще се осъществява обмен на докторанти, пост-докторанти и млади учени с водещи европейски изследователски центрове, ще бъдат организирани работни срещи и конференции.

4. Подпомагане на кариерата на млади научни работници и специалисти. Към центъра ще бъдат обявени докторантури и ще бъдат отворени нови временни работни места за млади специалисти. За тези млади учени ще бъдат организирани редица курсове върху: (i) съвременните аспекти на изследванията върху материали и процеси от екологично значение; (ii) мениджмънт, (iii) екологична политика, (iv) социално-икономически аспекти на научните изследвания, (v) специализиран компютърен софтуер. Ще бъдат организирани изследователски командировки във водещи европейски научни центрове. Ще бъде стимулирано участието на младите учени в национални и международни научни форуми.

5. Разпространение на научни знания в научната общност, индустрията и обществото. За целта първоначално ще бъдат създадени и поддържани бази данни за (i) многофункционални материали и потенциалното им приложение в България и (ii) европейското и националното законодателство в областта на екологията. Въз основа на това ще бъдат разработени редица стратегии и резултатите ще бъдат разпространяване посредством Интернет, научни форуми, отчети, мултимедийни продукти популярни статии и/или радио и ТВ програми.

Срок за изпълнение: 36 месеца

Очаквани резултати в краткосрочен план:

1. Установяване в страната на модерен научноизследователски, консултантски и образователен център за многофункционални материали и нови процеси с екологична насоченост.
2. Подготовка на проекти за решаване на конкретни проблеми на индустрията и разработване на нови материали и технологични процеси, съобразени с екологичните изисквания.
3. Изготвяне на бази данни и експертизи, подпомагащи законодателството.
4. Запознаване на обществото с екологичните проблеми и с начините за тяхното преодоляване.
5. Разкриване на нови работни места и подготовка на специалисти, които от една страна са висококвалифицирани в областта на материалознанието и химичните процеси, а от друга - запознати с проблемите на околната среда.

Очаквани резултати в дългосрочен план:

1. Подобряване на екологичната в страната.
2. Повишаване на авторитета на българската наука в страната.
3. Нарастване на международния авторитет на българската наука и на страната като цяло.
4. Разкриване на нови работни места за висококвалифицирани специалисти в резултат на трансфера на висококвалифицирани кадри към индустрията.

*Главен редактор ст.н.с. II ст. д-р Пламен Стефанов;
редактор н.с. I ст. д-р Елена Иванова.*

*Материали за публикуване се изпращат на адрес:
ivanova@igic.bas.bg*